

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Begrebet Angest

Citation: Kierkegaard, Søren: "Begrebet Angest", i Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angest*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 175. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard01val-shoot-idm140698091539856/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Begrebet Angest

fattede den Maalestok, hvilken Creu og Plei rækker den Synkende som et frelsende Halmstraa, hans Øre lukkedes, saa han ikke hørte, hvad Torveprisen paa Mennesker var i hans Samtid, ikke hørte: at han var ligesaa god som de Fleste» (144).

I forhold til sin egen tid peger S.K. tilbage mod en efter hans opfattelse på én gang sandere og færligere tid, hvor afstanden mellem mennesket og Gud forekom meget større, og hvor menneskets tillid til sig selv derfor var tilsvarende mindre. Det er således karakteristisk, at S.K. i et citat ovenfor bruger billeder, hvor den dengang helt nye jernbane er udtryk for en moderne menneskelig selvsikkerhed, der står i modsætning til tidligere og mere usikre tider, hvor mennesker var truet af bla. røveroverfald. I en anden forstand mener S.K. så, at den, der lever i hans egen tid, netop kan sammenlignes med den mand, der drog til Jeriko og »faldt mellem Røvere» (146). Med *Begrebet Angst* vil S.K. vise, at hvad enten mennesker er bevidste om det eller ej, så må deres *indre* usikkerhed og angst nødvendigvis være lige så stor, som den altid har været. S.K. mener altså, at den moderne selvsikkerhed er en illusion – præcis ligesom han mener at kunne afsløre, at et moderne »Vidunder» (16) som Hegels logik, hvori alle modsætninger og konflikter synes at blive overvundet, og som »fik Verden til at studse over den store Tanke» (76) – at dette vidunder bygger på et simpelt bedrag, fordi den altomfattende logik må skjule, at de bevægelsesprincipper, der driver hele værket, er uforklarede, mystiske, og altså ikke omfattet af logikken – således at dette »åndelige jernbanetog» faktisk ikke kan køre ved egen kraft, men må trækkes af »formummede, mistænkelige, hemmelige Agenter» (76), eller af »eventyrlige Nisser og Kobolder» (16).

Som nævnt peger S.K. selv tilbage på tider, der var mindre ambitiøse på menneskets vegne (og i en anden forstand selvfølgelig *mere* ambitiøse, jf. den tidligere citerede skelnen mellem at gøre store fordringer til sig selv, eller til menneskene og deres beundring (77)). Men ved sin mistillid til de »store tanker» og ved sin afsløring af, at disse bygger på fortiede og formummede forudsætninger – ligesom ved sin generelle afsløring af, at den menneskelige tilværelse er gennemtrængt af angst – peger S.K. samtidig fremad mod senere og mere skeptiske strømninger. Det er nemt at se, at *Begrebet Angst*, trods alle forskelle, peger frem mod Freuds psykoanalyse. Hvor det hos S.K. er den fortrængte ånd – og i sidste instans: den manglende